

Наталія Рогоза

доцент, кафедри економічної кібернетики

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ORCID ID: 0000-0003-0010-219X

rogoza2008@ukr.net

ІНФОРМАЦІЙНА АСИМЕТРІЯ В УПРАВЛІННІ АГРАРНИМ СЕКТОРОМ

Анотація. Визначено проблему а також передумови обмеженого, доступу до інформації для різних суб'єктів господарювання та управління, який супроводжує нерівномірний розподіл наявної інформації що є наслідком інформаційної асиметрії, притаманної ринкам та суспільству взагалі. Досліджено і визнано, що за відсутності однієї з властивостей інформації виникає асиметричність у межах концепції асиметрії інформації і є одним з аспектів її недосконалості. Проаналізовано передумови та складові вирівнювання асиметрії інформації в аграрному секторі для адаптивного агрегування розподілених мережевих ресурсів, узагальнення інформаційних документальних потоків для зменшення ризиків. Проведено дослідження ринку інформаційних послуг як фактору вирівнювання асиметрії інформації та визначено механізм та методи спрямовані на зменшення ризиків інформаційної асиметрії і підвищення ефективності управління галуззю.

Ключові слова: інформаційна асиметрія, інформаційні джерела, інформаційна інфраструктура

1. ВСТУП

Останнім часом у всьому світі активно формується глобальна цифрова економіка. Цифрова економіка забезпечує конкурентні переваги інноваційного розвитку економічних систем різних рівнів. Інформаційно-комунікаційні технології і штучний інтелект стали рушіями соціально-економічного зростання та формування нової якості життя. Інформаційна діяльність перетворилася в найважливіший елемент ринкової інфраструктури сучасного суспільного виробництва і в якості частини інформаційного сектора суспільного виробництва визнається одним з найважливіших елементів, що визначають динаміку розвитку сучасного постіндустріального суспільства. Останнім часом досить швидкий розвиток отримують такі проекти, як електронний уряд (e-government), електронна комерція (e-commerce), електронний бізнес (e-business), дистанційне навчання (електронні навчальні платформи). Дедалі важливішу роль відіграють інформаційні послуги, без їх розвитку неможлива побудова інформаційного суспільства, до чого так прагнуть багато країн. Частка таких послуг в економіці розвинених країн з кожним роком стає все вагомішою, з'являються нові послуги, постійно модернізуються існуючі [1].

Постановка проблеми. Рівень розвитку ринку інформаційних послуг, який виник в першій половині 90-х років має суттєвий вплив і багато в чому визначає ступінь зрілості ринкових відносин в розвинутих країнах. Але, сьогодні доведено обмежену доступність різного виду і типу інформації для суб'єктів як ринку так і виробництва, нерівномірний розподіл наявної інформації, наявність нецільових інформаційних сигналів є наслідком інформаційної асиметрії, притаманної суспільству.

Тому важливим є визначення механізму, спрямованого на зниження наслідків асиметрії інформації і підвищення ефективності функціонування особливо аграрної галузі, де цей прояв і наслідки є найсуттєвішими. Дослідження розвитку ринку інформаційних послуг як фактору зниження асиметрії інформації і може стати основою для прийняття рішень, що підвищують ефективність такого механізму, а також ефективність бізнес-процесів підприємств і функціонування галузей взагалі, аграрної зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теорія інформаційної асиметрії тісно пов'язане з теоріями інформаційного суспільства, засновниками яких є Ф. Махлуп,

Ю. Хаяші, у постіндустріальному суспільстві, першопрохідцями в вивченні якого стали Д. Белл, О. Тоффлер, Моріс-Сузукі, М. Порат, У. Ростоу та ін. Сама теорія асиметрії стала одним з основних напрямків в аналізі економіки та фінансів лауреатів Нобелівської премії з економіки (2001 р.) Дж. Акерлофа, М. Спенса, Дж. Стігліца. На думку Дж. Стігліца, її призначення та формалізація породжують нову парадигму в економічній науці, де розвивається новий напрям інформаційної економіки - теорія асиметричної інформації, який заперечує основні принципи неокласичної теорії функціонування ринкової економіки.

Серед вітчизняних учених, необхідно відзначити Приз О.В., М. Єрмошенка, який розкрив особливості нової парадигми асиметрії інформації у контексті розвитку інформаційної економіки в Україні, виділив якісні наслідки її формування, показав, що вирівнювання асиметрії інформації можливе тільки в умовах розвитку інформаційної економіки. При збільшенні кількості інформації ступінь її доступності суттєво зменшується, що обмежую адекватну поведінку суб'єктів господарювання навіть у розвинутих економіках, відзначено Я. Жалілою [2], [3].

Мета публікації. Враховуючи вищенаведене метою є узагальнення теоретичних підходів до визначення типів і видів «асиметрії інформації», характеристики форм розвитку ринку інформаційних послуг, як фактору зниження асиметрії інформації, що є основою для прийняття управлінських рішень. Дослідження передумов вирівнювання асиметрії інформації в аграрному секторі.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Аграрний сектор є однією з найважливіших ланок економічних систем більшості країн світу з ринковою економікою. Він розвивається в умовах високої енергетичної забезпеченості, застосування широкого спектра агротехнічних прийомів, екологізації на основі використання сучасних енерго- та природозберігаючих технологій. Виробнича база агропромислової сфери спирається на розгалужену інфраструктурну мережу та систему інформаційного науково-дослідного забезпечення її розвитку.

У ринковій економіці всі суб'єкти господарювання несуть витрати, пов'язані з недостатністю одержуваної інформації. Такими витратами є різні ризики, що призводять до зниження ефективності господарської діяльності як суб'єктів господарювання так і управління галуззю взагалі. Сучасний світ у зв'язку зі зростанням ролі інформації породжує проблеми, її асиметрії, які стають все більш актуальними і проявляються як на мікрорівні, так і на макрорівні. Різний ступінь інформованості взаємодіючих суб'єктів впливає на їх поведінку на різних рівнях і тому асиметричність інформації характерна для всіх рівнів господарювання в більшій чи меншій мірі[4]. В Україні дані ризики особливо відчутні та особливо проявляються в аграрному секторі національної економіки. Інформація є основою інформаційного забезпечення, що слугує ефективному управлінню аграрним сектором. Від якості інформаційного забезпечення, його повноти, вірогідності, своєчасності, об'єктивності та симетричності залежить не тільки якість аналітичних досліджень, але й дієвість управлінського впливу на об'єкти управління. Також якість інформаційного забезпечення – це один із найважливіших параметрів для споживача інформації й має відповідати всім основним властивостям, визначеним для інформації, додавши критерії релевантності та пертинентності, які є ключовими поняттями теорії інформаційного пошуку та інформаційного суспільства взагалі.

Отже, можна стверджувати, що якість інформації – це сукупність властивостей, що зумовлюють та забезпечують можливості її використання для задоволення певних, залежно від її призначення, інформаційних потреб.

За відсутності однієї з властивостей виникає асиметричність інформації, визнана у межах концепції асиметрії інформації Дж. Акерлофа, М. Спенса, Дж. Стігліца, який є одним з аспектів недосконалості інформації, що виникає через відсутність загального рівного й вільного доступу до інформації[5]. У дійсності ж умови, в яких приймаються управлінські та економічні рішення, надзвичайно рідко відповідають припущенню про повноту та симетричність розподілу інформації. Навпаки, загальним правилом є недостатність та недоступність інформації, що чинить опір прийняттю оптимальних управлінських рішень.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Положення теорії щодо асиметрії навколишнього інформаційного середовища, яке негативно впливає на процес виробництва суб'єктів господарювання і перешкоджає прийняттю оптимальних рішень на різних рівнях управління підштовхує до необхідності створення докладної її класифікації, а також визначенню причин і джерел її виникнення і методів зменшення її негативного впливу.

Отже, для отримання рівного доступу до інформації необхідний відповідний рівень розвитку інфокомунікацій, особливо в аграрному секторі, що підводять нас до нової епохи, позначеної створенням глобальної інформаційної інфраструктури. Створенню якої сприяють такі головні чинники:

- конвергенція технологій, використовуваних у галузях інфокомунікацій, із одночасним розширенням застосування цифрових технологій;
- нові можливості для виробництва та бізнесу, що постають унаслідок лібералізації послуг.

ПОСИЛАННЯ

- [1] «Ukraine 2030e - country with a developed digital economy» Ukrainian institute of the future[Online]. Available:<https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
- [2] D.M. Zherlitsyn, Makroekonomichni tendentsii funktsionuvannia transformatsiinoi ekonomichnoi systemy [Macroeconomic Trends Functionality Transformation of the Economic System of Ukraine Ukrainy]. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika, 2017, no.193, pp.6–113. (in Ukrainian)
- [3] O.V. Pryz, Asymetrychnist informatsii v hlobalnii ekonomitsi [Asymmetry of information in the global economy]. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu, Seriia «Menedzhment innovatsii», 2014, Vol. 3, pp. 69-73. (in Ukrainian)
- [4] Y.A. Zhalilo, Teoriia ta praktyka formuvannia efektyvnoi ekonomichnoi stratehii derzhavy [Theory and practice of forming an effective economic strategy of the state]: Monohrafiia. Kiev : 2009, NISD, 336 P. (in Ukrainian)
- [5] J. E. Stiglitz, Information and Economic Analysis. Oxford University Press, 1980, 75 P. (in English)7. M. Demiryurek. Agricultural information systems and communication networks: the case of dairy farmers in Samsun province of Turkey. *Information Research*, 2008, Vol. 13, no. 2, 343 P. (in English)